

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесеного народним депутатом України Кожем'якіним А. А. (реєстр. № 15280 від 27.05.2026)

Комітет на засіданні 08 червня 2026 року (протокол № 266) розглянув, згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 29 травня 2026 року (електронна картка документа (2243721) на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам, проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесений народним депутатом України Кожем'якіним А. А. (реєстр. № 15280 від 27.05.2026).

Положеннями законопроекту (реєстр. № 15280) пропонується внести зміни до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата» від 03.12.2025 № 4700-IX (далі – Закон № 4700-IX), а саме: до преамбули, статей 2 та 9 вказаного Закону.

Запропоновані зміни, передовсім, стосуються розширення переліку осіб, яким має надаватися статус Засновника сучасної держави України.

Так, змінами до частини першої статті 2 Закону пропонується доповнити перелік суб'єктів, які матимуть статус Засновника сучасної держави України, народним депутатом України другого скликання, який на пленарному засіданні п'ятої сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року проголосував за прийняття Конституції України у третьому читанні в цілому.

Наразі, згідно з чинною редакцією частини першої статті 2 Закону № 4700-IX такий статус може надаватися депутату Верховної Ради Української РСР, який на пленарному засіданні Верховної Ради Української РСР 16 липня 1990 року проголосував за ухвалення Декларації про державний суверенітет України та/або 24 серпня 1991 року – за ухвалення Акта проголошення незалежності України чи Постанови Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України».

В обґрунтування необхідності прийняття таких змін, суб'єкт права законодавчої ініціативи у пояснювальній записці до законопроекту (реєстр. № 15280) зазначає, що ухвалення Конституції України мало виняткове засадниче значення для утвердження української державності, України як незалежної і суверенної держави, започаткувало активізацію державотворення і правотворення на її положеннях та стало завершенням традицій українського конституційного процесу.

Відтак, метою законопроекту є «вшанування з нагоди 30-річчя ухвалення Основного Закону України народних депутатів України другого скликання, які 28 червня 1996 року проголосували за прийняття Конституції України в цілому, а також визначення їх правового статусу як Засновників сучасної держави Україна».

Згідно з частиною четвертою статті 93 Регламенту Верховної Ради України та предмета відання Комітету, визначеного Постановою Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29 серпня 2019 року № 19-ІХ Комітет зазначив, що проект Закону України (реєстр. № 15280) внесено на реєстрацію згідно з частиною першою статті 89, частиною другою статті 90 та частинами першою, другою і шостою статті 91 Регламенту Верховної Ради України, за підписом особи, яка має право законодавчої ініціативи, з пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні, пояснювальною запискою, порівняльною таблицею та електронним файлом.

Водночас, Комітет звернув увагу на окремі неточності техніко-юридичного та граматичного характеру, що допущені в законопроекті (реєстр. № 15280).

Зокрема, в абзаці четвертому преамбули Закону № 4700-ІХ, де пропонується словосполучення «народних депутатів України першого скликання» доповнити словами «та другого» слово «скликання» варто замінити словом у множині – «скликань».

У частині першій статті 2 Закону № 4700-ІХ використовується скорочення «народний депутат» для депутата Верховної Ради Української РСР (якому за певних умов надається статус Засновника сучасної держави Україна). У доповненні цієї частини – пропонується скорочення «народний депутат» для народного депутата України другого скликання. За логікою викладення нормативного матеріалу варто зазначити єдине скорочення після переліку усіх суб'єктів, стосовно яких далі в контексті Закону № 4700-ІХ вживатиметься термін «народний депутат», як це запропоновано в проекті.

У доповненні, запропонованому законопроектом (реєстр. № 15280) до частини першої статті 2 Закону № 4700-ІХ, окрім уточнення дати пленарного засідання, на якому була прийнята у третьому читанні в цілому Конституція України, – 28 червня 1996 року, зазначено черговість сесії Верховної Ради України, під час якої відбулось пленарне засідання. Тому із запропонованого доповнення варто виключити слова «п'ятої сесії» для дотримання редакційного стилю, що вже є у чинній редакції статті 2 Закону № 4700-ІХ.

Комітет також звернув увагу на зміст положень абзацу другого частини першої статті 9, яким запропоновано доповнити вказану статтю Закону

№ 4700-ІХ, та відповідно до якого пропонується: «Встановити, що дія положень частини четвертої статті 5 цього Закону поширюється на народних депутатів України 2 скликання з 1 січня 2027 року». Разом з цим, за змістом доповнень до частини першої статті 2 Закону статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата пропонується надати не всім народним депутатам України другого скликання, а лише тому народному депутату України другого скликання, який на пленарному засіданні п'ятої сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року проголосував за прийняття Конституції України у третьому читанні в цілому. Згідно зі стенограмою засідання (сто сьоме)¹ Верховної Ради України 28 червня 1996 року проголосували в третьому читанні в цілому проект Конституції України за – 315 народних депутатів України, а за Закон України «Про прийняття Конституції і введення її в дію» № 254/96-ВР від 28 червня 1996 року проголосувало 338 народних депутатів України.

У цьому контексті Комітет звернув увагу на рішення Конституційного Суду України від 03.10.1997 № 4-зп (у справі про набуття чинності Конституцією України), в якому в мотивувальній частині зазначено, зокрема: «...набуття чинності Конституцією України не можна пов'язувати з прийняттям цього Закону²»; «Сама ж Конституція України набула чинності з моменту оголошення результатів голосування за проектом Конституції України в цілому на пленарному засіданні Верховної Ради України». У резолютивній частині також зазначено: «За статтею 160 Конституції України Конституція України набрала чинності в день її прийняття Верховною Радою України – 28 червня 1996 року. Моментом набуття чинності Конституцією України є момент оголошення результатів голосування за проектом Конституції України в цілому на пленарному засіданні Верховної Ради України».

Враховуючи це, в новому абзаці, яким пропонується доповнити частину першу статті 9 Закону № 4700-ІХ, доречним буде уточнити, що дія положень частини четвертої статті 5 цього Закону поширюється на народних депутатів другого скликання, які мають відповідно до цього Закону (частина перша статті 2) статус Засновника сучасної держави України.

Крім цього, у запропонованих змінах до частини першої статті 2 Закону № 4700-ІХ, порядкові номери скликань Верховної Ради України викладено словами, тому в абзаці другому, яким пропонується доповнити частину першу статті 9 цього Закону, варто цифру «2» замінити словом «другого».

Щодо правового змісту змін, запропонованих законопроектом (реєстр. № 15280), Комітет зазначив таке.

Верховною Радою України 16 липня 2025 року за результатами розгляду в першому читанні було прийнято за основу проект Закону України «Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України» (реєстр. № 6493 від 31.12.2021).

¹ <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/3894.html>

² З тексту згаданого рішення йдеться про Закон України «Про прийняття Конституції України і введення її в дію»

Після прийняття цього законопроекту за основу на засіданні Комітету, що відбулося 22 липня 2025 року, в питанні порядку денного «Різне» народні депутати України – члени Комітету обговорили підготовлені в Комітеті пропозиції до проекту Закону України «Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України» (реєстр. № 6493), висловили пропозиції щодо запропонованих змін та погодили подання таких пропозицій народними депутатами України, членами Комітету до головного комітету з підготовки цього законопроекту у строк визначений Регламентом Верховної Ради України.

Серед пропозицій до законопроекту (реєстр. № 6493), що були надані народними депутатами України Кальченком С.В., Кострійчуком С. В., Папієвим М. М., Марченко Л. І., Загороднім Ю. І. та Гринчук О. А., передбачалося в преамбулі законопроекту зазначити про важливість не лише Декларації про державний суверенітет України, Постанови Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України» та Акта проголошення незалежності України, а й про важливість прийняття Верховною Радою України Конституції України 28 червня 1996 року.

Відтак, до статей 1 та 2 законопроекту було запропоновано до переліку народних депутатів, на яких мала поширюватися дія відповідного Закону, тих народних депутатів України, які брали участь у голосуванні за прийняття Верховною Радою України 28 червня 1996 року Конституції України.

На доцільність врахування таких пропозицій у змісті законопроекту (реєстр. № 6493), також наголошувалося на засіданнях Робочої групи з опрацювання та підготовки до другого читання проекту Закону України про статус народного депутата – засновника державної незалежності України (реєстр. № 6493), до складу якої входили народні депутати України, члени Комітету – голова Комітету Кальченко С.В. та голова підкомітету з питань депутатської етики Загородній Ю.І.

Отже, попередньо члени Комітету вже зазначали про актуальність поширення статусу Засновника сучасної держави Україна (як це передбачено редакцією вже прийнятого Закону № 4700-IX) на тих народних депутатів України, які голосували на пленарному засіданні Верховної Ради України 28 червня 1996 року за прийняття Конституції України.

Щодо запропонованих законопроектом (реєстр. № 15280) змін до статті 9 Прикінцеві та перехідні положення, що стосуються визначення строку, з якого буде поширюватися дія частини четвертої статті 5 Закону № 4700-IX – з 1 січня 2027 року, Комітет звернув увагу на положення бюджетного законодавства (щодо подання і розгляд законопроектів, що впливають на показники бюджету). Так, зокрема, відповідно до частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду; після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим. З огляду на це, поширення дії положень четвертої статті 5 Закону № 4700-IX з 1 січня 2027

року можливе у разі прийняття запропонованих законопроектом (реєстр. № 15280) змін до 15 липня 2026 року.

Відповідно до частини четвертої статті 93 Регламенту Верховної Ради України комітет, до предмета відання якого належать питання регламенту, розглядає законопроект, проект іншого акта та готує експертний висновок на відповідність його оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Враховуючи вищевикладене, керуючись частиною четвертою статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус Засновника сучасної держави Україна – народного депутата», внесений народним депутатом України Кожем'якіним А. А. (реєстр. № 15280 від 27.05.2026), та прийняв рішення направити його Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, який визначено головним з підготовки і попереднього розгляду цього законопроекту.

Голова Комітету

С.В.КАЛЬЧЕНКО

